

FOAIE

пептръ

МИШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№ 35.

Luni. 28. August.

1844.

ИСТОРИЈА ДИСТРИКТЪЛЪИ НОСТРЪ.

Испривъ дитре Дъпъре, Мъръш, Трансилванія шѣ комитатъ Тимшоури, се вземше дѣи привѣнда литералъ дистриктъ Карансешълѣи. Ачеста дъпъ ашезареа дѣи легионае а пѣзиторѣлор де хотаръ, се дѣипарте дѣи довъ, адекъ: дѣи дистриктъ милѣтъресъ шѣ дистриктъ провинциалъ. Шкоалеле дѣи дистриктъ милѣтъреск пѣлъ ла а. 1830 се окърмѣа де преоцие. Мѣлтъ прѣте аконерѣшъ шкоалелор маѣ къ ера черѣа шѣ пѣредѣи проптеле, къ каре се режѣма дѣипротѣва вѣлтѣрѣлор; ашиждереа шѣ дѣивѣдеторѣи чѣне пѣтеа алдѣи съ фѣе, дежѣт дѣисъш ачѣа, карѣи слѣтѣреаѣ пре ла вѣсерѣкъ саѣ пе ла врезѣа дѣи преоци, шѣ се токмеа къ комѣнитѣдѣле, дѣпъ къш дѣитре сѣне пѣтеаѣ съ се ажѣнъ, пѣлъ кънд венеа алтѣ, кареле слѣжа маѣ пре пѣцип, аноѣ ашѣчѣ арѣта дѣидатъ пѣмаѣ дрѣмѣа чѣлѣи дѣитѣиѣ. Дѣи че старе дарѣ аѣ пѣтѣт съ фѣе вѣлтѣра, пѣ ам че съ маѣ зѣк, фѣиндкъ дѣи алкътѣреа трѣпѣлѣи се поате къпоаште къар шѣ резултатѣа лѣи: пептръ ачѣеа, дела маѣ със пѣмитѣа ап, прип лзареа де сеатъ а ѣепералатѣлѣи Тѣишоури; дѣиш лзаръ шкоалеле реформѣ прип о поъ организаре, дѣиестрѣндѣсе

къ зѣи директор ромѣи дѣи стареа чѣвилъ, кареле дѣи тот ашѣ де доъ орѣи вѣзитѣаѣ дистриктъ шѣ реѣиментѣа дела Карансешъ; дѣи привѣнда литератѣрѣи, дѣитревѣиндеаѣ асѣпра Ромѣи дѣиор, ка съ зѣмѣле копѣи ла шкоалъ, тоате мѣжлѣачеле.

Дела ашѣ 1838 реѣиментѣа се дѣипѣрѣдѣи, прип рѣдикареа зѣви баталѣон пе а тѣрпат ла Бѣсерѣка-алѣвъ, къ тѣтѣла илѣрико-ванатѣк, дѣи кът реѣиментѣа дѣисъш ре тѣаѣ пѣмаѣ къар ромѣи-ванатѣк, лѣпѣ дѣанд пре илѣрико; аноѣ директорѣа арѣ дѣивѣрѣере де а фѣче дѣи кът къ ромѣи дѣи реѣимент, атѣт шѣ къ сѣрѣви дѣи баталѣон, зѣнде иарѣш чѣа маѣ шарѣ парте шѣ се парѣ къ ар ста дѣи ромѣи.

Сѣаѣнѣа директоратѣлѣи ачѣствѣа се а-фѣлъ дѣи орашѣа Карансешъ, зѣнде есте шѣ ставѣа реѣиментѣа лѣи; дѣисъ дѣпъ че се дѣипѣрѣдѣи реѣиментѣа, директорѣа се пѣтѣ ла Бѣсерѣка-алѣвъ. — Иаръ леѣиле дѣи привѣнда дѣиерѣи организациѣи школештѣи, атѣрпъ дела дѣисъш директорѣа, прип ѣепералат, къ дѣивоѣреа маѣ дѣиалтѣлѣи кон-зѣилѣи остѣшеск.

Иаръ дистриктъ провинциал, маѣ пѣинте къ 30 апи пѣ ера алтѣ, дежѣт зѣи театрѣ пѣвлѣк, дѣи каре се жѣка къ ромѣи рола сѣрѣеаскъ. Аѣчѣи, зѣнде пѣчѣи о шкоалъ сѣр-

васкъ пѣ есте, се окъртѣа ромѣнѣл дп
 литератъръ де зп директор сѣрвеск. Аичі,
 знде пичі о леце дпн челе школашті, пѣ
 ера прескрисъ, сінгъра воіе а директорѣлѣ
 сѣрвеск, пѣтеа пѣтаі съ стѣпѣнеаскъ пре-
 сте пенше дпвѣдеторі порталі, каріі при-
 теа асѣпрѣші о даторіе сѣлѣтъ націона-
 лѣ, пре каріі дп пѣнеа дѣпсѣл, саѣ пѣт-
 трѣ оаре-каре сѣтъ де вані, саѣ пѣтаі спре
 пѣдеанса шкоалелор, ші аичі, знде регъ-
 ламетѣл школастик дпкъ пѣ ера івѣт, пѣ-
 таі сінгъра пѣтърѣнітъ пѣтере а директо-
 рѣлѣ сѣрвеск ера леце сѣлѣтъ, де а пѣ-
 пе дѣпъ вое, де а лѣпѣда ші де а пѣта,
 де а чінсті ші а зрдісі, прекѣт пре чел
 пѣвреднік, аша ші пре ачела, кареле пѣ-
 теа съ фіе кѣт де харнік. Шкоалеле поа-
 стре, дппрезпѣ ші вісеріка, тревзіа съ
 фіе депліп пѣтаі дп воіа сѣрвескѣлѣ ді-
 ректор. — Дела ачела, кареле сінгър пѣ
 нтіа че зіче, аззеаі пѣтаі ічі колеа: іако,
 како, ші алтеле, ла каре ромѣнѣл кѣ
 зіміре прівеа, че вор съ зікѣ ачеле ворве
 стрѣне. — Ші пріп тоате ачестеа, стрѣ-
 вѣтѣнд кѣ лѣареа аміпте маі дпалта стѣ-
 пѣніре асѣпра націеі поастре, токма дп
 челе маі кѣтпліте рѣсвоае, вѣнд тоатѣ
 Еуропа трѣтѣра де сѣнетѣл тѣврілор:
 пѣрпнтеле патриеі, скѣтиторіѣл сѣпѣшілор,
 ші пѣртніторіѣл кѣлѣрїі оменешті, фѣр-
 чітѣл дптре чеі рѣпѣосаді, вреднікѣл де
 поменіре дпнѣратѣл Франціск І. се дп-
 воі пѣрпнтѣще, ка съ се пѣтеаскъ фѣнда-
 торѣл зпѣі шкоале препаранде, дп кареа
 тіперїі че вор съ пѣшаскъ ла стареа дп-
 вѣдетореаскъ, маі дптѣіѣ съ ші агонісеа-
 скѣ дпсѣшірїле челе тревзіпчоасе. Ші
 аша хотѣрѣ кѣ тілостівіре, ка де ачі дп-
 чпінте (1812) съ фіе дп тот локѣл шкоале

віне организате, ші дпвѣдеторі гѣтіці дѣ-
 пѣ сїстемѣ, дп каре прівінѣтъ пѣттрѣ маі
 вѣпѣ рѣндѣіалѣ ші ажпѣтереа ла скопѣл
 поѣтїт. дпкъ се дпвоі кѣтїлѣ а порѣпчі,
 ка дпвѣдеторїі съ пѣ атѣрне дела воіа
 комѣнітѣділор, чі дела маі мареле шкоале-
 лор, дѣпѣ вреднічіле лор, каре тілостівѣ
 рѣндѣіалѣ дпкъ ші дп апѣл 1826 Окт.
 24 Нр. 26,652 де поѣ се дптѣрї кѣ ачел
 адаос, ка дѣпѣ 3 апї а сѣлѣвеі, тот дп-
 вѣдеторіѣл съ рѣтѣпѣ пѣмішкат дп ста-
 діа са пѣпѣ ла сѣлѣршїтѣл віедїі. — Ші
 спре ачест скоп, че респѣнде дп прівінѣда
 лѣміптрїі, се хотѣрѣ ла фіе-каре лок о-
 севітѣ леафѣ дпвѣдетореаскъ, ші се ал-
 кѣтѣі зп таре фѣндѣс націонал. Де чел
 маі таре ал шкоалелор іпспектор, директор
 препарандіеі ші президент ал фѣндѣсѣлѣ, кѣ
 вѣпѣ порочїре се дпсѣрчїпѣ ші се пре-
 кѣпоскѣ де Маїестате о персоанѣ вреднікѣ
 де лавѣд апѣте Брадіе Несторовїч, каре-
 ле пѣ ка сѣрѣ, чі ка ом, лѣкра пѣттрѣ
 віпеле оменїрїі, фѣрѣ а фаче осевїре дп-
 тре падіі, прівегїнд кѣ таре лѣаре де сеа-
 тѣ, дпкѣт пѣттрѣ сѣрѣ ші гречї, атѣт
 ші пѣттрѣ ромѣнїі дпн 3 дїстрїктѣрї, пре-
 кѣт ал Карансѣвешѣлѣ провінціал, ал Тї-
 тішорїі ші ал Орадїеі тарї; дпсѣ дпкѣр-
 кѣтѣра ачѣеа, кѣ директорїі тревзіа съ фіе
 сѣрѣ, пе дппѣдека кѣ тотѣл дп дпайн-
 тареа пѣамѣлѣ, пѣшїнд фѣрѣ сѣіалѣ коп-
 тра прескрїселор леці школастїче ші а
 дрепѣлѣ дпвѣдетореск, пѣпѣ кѣнд дп-
 вѣдеторїі дпшї лѣарѣ хотѣрѣре, де а ші
 ісѣлѣнді асѣпра зпор аша пѣдрепѣтѣдірї, кѣт
 аѣ ші зрмат кѣ зп таре рѣсѣнет, маі алес
 асѣпра зпѣіа апѣте Арсіч, кареле пѣттрѣ
 оаре-каре пїеі де вѣлпе, фїїнд дат жѣ-
 декѣдїі, пе маі аѣептѣнд съ ші вадѣ сен-

тенция, дитрѣ аскѣне шї аѣ хотѣрѣт кѣ шоарте гравникѣ сѣдршитѣл. Дела тимпѣл ачеста, хотѣрѣ маї мареле а шкоалелор инспектор а не да директор ромѣн, че аѣ шї зрмат ми се паре дн апѣл 1816, дела каре ап шї днчепѣрѣ шкоалеле поастрѣ а лѣа алтѣ фацѣ.

Дн апѣл 1825 тѣри ачел вредник де лавѣл вѣрват, шї инспекторатѣл кѣзѣ дн тѣнїле зпѣї вѣрват трѣндав, кареле 16 апї лѣсѣ тоате шкоалеле дн прѣпѣдїре. Ної пѣї пѣтем зїче, кѣ аѣ фост рѣѣ, кѣ пре нїмене пѣ аѣ асѣпрїт, нїчї штїм сѣ фїе нїсѣвїт; дар нїчї ачѣеа пѣї пѣтем зїче, кѣмкѣ аѣ фост бѣн, кѣ нїмїк пѣ аѣ фѣкѣт, — пѣвїлкѣл поате сѣл жѣдѣче, де че лавѣл е вредник, дѣствѣл кѣ петѣрїторїѣл Несторовїч, рѣмѣне петрѣ тотѣавна дн сїнѣл патрїей шї а пеатѣрїлор петрѣ каре ел атѣт саѣ остенїт, днкѣт шї сѣдршїтѣл вїедїї шї лѣаѣ лѣват дѣпѣ рѣвна че аѣ авѣт кѣтрѣ вїемеле пѣвїлк, кѣ тѣмѣлѣнд дн вїзїтацїе ка зп ом вѣтрѣн сѣаѣ волпѣвїт не дрѣм, шї днторкѣндѣсе днѣрѣпт аѣ тѣрїт.

Дн апѣл 1835 тѣри шї директорѣл пострѣ шї дїстрїктѣл се днкредїнѣзѣ сѣв адмїнїстрацїа зпѣї сѣрѣв. Кѣ маре дѣрере сїндїрѣ днвѣдеторїї фапта ачѣаста, ка дрептѣл нацїонал, сѣ се днкредїнѣзеїа рѣш зпѣї стрейн, кареле не авѣнд нїчї лѣаѣт, че трѣвїа алтѣ сѣ факѣ, дѣкѣт сѣ апѣче не кѣї де їнтерес.

Дїстрїктѣл пострѣ се днпарте дн 7 чентралатѣрї, прѣкѣт: 1. чентралатѣл Лѣгожѣлѣї (чел днтѣї ораш ромѣнѣск дн Банат); 2. чентралатѣл Лїновїї; 3. чентралатѣл Оравїдѣї; 4. чентралатѣл Бокшеї; 5. чентралатѣл Фацѣтѣлѣї; 6. чентрала-

тѣл Белїндѣлѣї; 7. чентралатѣл Бѣзїашѣлѣї, шї фїе-каре чентралат, сѣтѣ дїн 25—40—60 комѣнїтѣдї. Днвѣдеторїї стаѣ тодї сѣв асѣменеа дрептѣрї фѣрѣ осевїре, шї ачѣла, кареле се афлѣ дн локѣл чел маї днсемпат ал чентралатѣлѣї, се пѣмеште чентралнїк, акѣрѣїа даторїнѣзѣ есте пѣвїлкацїїле дела дїрекѣїе маї днтѣї але прїмї, але сѣвскрїа шї кѣ чѣїалалдї пре калѣа кѣвїнчїоасѣ але днпѣртѣшї. Тодї чентралнїчїї, афарѣ де а Фацѣтѣлѣї апѣте П. М. фѣсерѣ дарѣ ла зп гѣнд днпротїва фаптеї ачѣестейа, ка дїрекѣїа поастрѣ пѣ кѣ сѣрѣв, чї їарѣш кѣ зп вѣрват вредник ромѣн сѣ се днзѣстрѣзе, спре каре сѣдршїт днделегѣндѣсе днпревнѣ маї тѣнїї, днчепѣрѣ зпїї дїн чѣї маї рѣвнїторї дндатѣ шї а лѣкра. Дар ла днвѣрѣереа ачѣестѣї лѣкрѣ че пѣтѣрѣм сѣ vedem? чентралнїкѣл дїн Фацѣт, адѣнѣ о тѣлдїме де атѣстатѣрї дела днвѣдеторїї чентралатѣлѣї, ле трїмїсѣ днтрѣ ажѣторїѣ пѣмїтѣлѣї адмїнїстратор, шї ла тоате днчепѣ контра нѣѣ а пѣшї. Кѣ ачѣаста дншї кѣдїгѣ дѣнѣсѣл дн атѣт драгостѣа сѣрѣвѣлѣї, днкѣт ачѣаста ка сѣ шїї поатѣ днтѣрї шї маї вїне фрѣдїа кѣ ел, шї ка сѣ шїї арѣте реїспондїнѣца, нїмїк пѣ фѣчѣа дн чентралат, фѣрѣ ка сѣ пѣ аїѣѣ днкѣрѣере шї П. М. Акѣта лавѣл (?), кѣ токѣа кѣнд авѣат лїсѣѣ де директор ромѣнѣск, не вѣзѣрѣм деодатѣ кѣ дої директорї дн дїстрїкт, шї аша днвѣдеторїї дїн чентралатѣл Фацѣтѣлѣї, дїн вѣнѣ воїе дншї фѣкѣрѣ сїнгѣрї пѣвое, кѣ М. се днпѣтѣрнїчїї ка шї зп директор прѣсте еї, прїп атѣстателе каре їлеаѣ дат. Де ера врео пѣрѣ зпѣеа, асѣпра зпѣїа дїн днвѣдеторїї, трѣвїа ел сїнгѣр сѣ о черче, шї дѣспре ачѣеа дѣпѣ

вое релацие съ деа; ашиждереа де ера врео стаגיע вакантъ, нимене пз о пвтеа къпъта, фъръ пзмаі prin а лзі рекомен- даגיע, каре къ зн пред фоарте взо і се плътеа. Дивъдеторіі ші шкоалеле се фъ- къръ акъм прада ші жъфѳіреа зпзі дивъ- деторіѳ фрате ал постръ, пре каре дл хрънеште патріа ші пеамъл; ші дл timp де 9 ані дивъдеторіі чеі систематичещі се дупцинаръ пълъ ла 31 мікшорандъсе къ 30 пвтъръл лор, каріі се скімваръ дитрѳи пвтър де дивъдеторіі перегладі. Пълъ ла кат се двтіндеа пвтереа ачестѳі дивъдеторіѳ, воіѳ съ адък аічі зн ексемпъл дін апл 1842 че с'аѳ дитѳмплат къ дивъдеторіѳл дін Сакъ апъте Іліе Канраріѳ.

Ачеста, дін оаре-каре прічіні, че авеа къ парохъл локълзі, ліпсіндъсе де стаגיע prin маі тареле инспектор, се дъсъ дл апл ачела ла Вершец ла пемітъл адмі- нистратор, ші пе лънгъ о чінете взишоар- ръ, къпътъ алтъ стаגיע ла Бжорѳ дл централатъл Фацетълзі, знде ел мергънд къ о скрїсоаре, се ашезъ пзмаі декът дл шкоалъ. Авзінд де ачеста П. М., дл дн- щїпндъ дндатъ prin скрїсоаре, ка пзмаі декът съ се аръте ла дъпсъл, ка съ шіе де аре асїгнаגיע аѳ ва. Дпсъ дивъдето- рїѳл ачеста, дін фїре кам вїтъток фїнд, ші певъгънд дл сеамъ о порънкъ на ачеса- ста, пе авънд нічі о квоштїпндъ деспре ръндвїелїе централатълзі ачестѳїа, аѳ дат тот лъкръл зїгъріі; — кънд іатъ пз тър- зіѳ алтъ порънкъ дела М. къ амерїндаре, къ де кѳтва пълъ дл 3 зіле пз і се ва дпфъдоша, ка съ се дпкредїндезе, де аре асїгнаגיע аѳ ва, атвчї дл ва скоате пре калеа кѳвїпчїоасъ пзмаі декът дін шкоалъ. Акъм се пвст. ла гъндїре зїтътокъл дп-

въдеторіѳ, ші дшї лъѳ де сеамъ, кѳтък зеѳ М. пз се глѳнеште ші къ адевърат поате съ і се маі дитѳмпле чева, пеп- трѳ ачееа, дл зїоа зрмътоаре се хотъръ ші плекъ ла Фацет, знде дъпъ че се дп- фъдошъ къ тот респектъл дпайптеа лзі М., фѳ дитреват де кѳтва аре асїгнаגיע ла каре ел респѳпсъ къ пз, чї пзмаі о скрїсоаре. — Къ греѳ даръ поді съ маі ретѳпї дл стаגיע, дї зїсъ М., дпсъ дін довъ съдї аледї акъм зна, адекъ „саѳ съ'мі даї 50 де флорїнці ка съдї скот а- сїгнаגיע, саѳ съ ешї дін шкоалъ афаръ.“ Ла ачеста ретасъ дивъдеторіѳл вїміт, кѳм ел пептрѳ 60 фл. леафа са, съ деа 50 лзі М., афаръ де ачееа че аѳ дат ла адміністратор. — Маї пре зрмъ се дп- воїръ ші плъті 25 флорїнці, ка съ і скоа- тъ асїгнаגיע.

Нз тързіѳ дъпъ ачеста venind іаръшї порънкъ дела маі тареле инспектор, ка дивъдеторіѳл ачеста съ іасъ афаръ шї дін стадїа Бжорълзі, дъпсъл теарсъ ла М., шї чергънд ванїі дндъръпт, кълъторї дъпъ ачееа а доха оаръ ла Вершец, де знде, пре лънгъ о опїнтеалъ маі одатъ къпътъ іаръш алтъ стаגיע, дпсъ кѳтъл маі мікъ, апъте Соченї. Сърак дивъде- торїѳ! кѳм де о парте зплате лапъдъ шї де алта алціі тот те пъл, пълъ те жїпъ- ек шї де пеле. Домъле М.! Спънепс Да пѳъ, че фел де прїчіпъ те аѳ пвтът дндемна, ка съ лъкрї контра дрептълзі ромън? Ної ам дпвїс! шї акъм Да поді съ те пвді дл Вершец къ колега Дѳм- тале. Конверсація шї фръдіа поастръ е кърматъ дитре пої де акъм ка къ топо- ръл, къчї маї зрѳтъ фаптъ пз поате съ фїе ка сѳпцеле съ се рѳдїче асѳпра фїрїі

сале, патриотъ, асвпра патрией лѣи, шѣ фѣл, асвпра пѣринтемѣ съѣ. De пѣ воіаі съ стаі дѣмпрезнѣ къ поі, de че пѣ аі ре-мас варем неутрал, къ поі къ пагѣва Дѣ-мітале пѣ ам поѣтѣ съ не даі нічі зн а-жѣторѣ? Кѣм шѣ дѣ че фел de кѣп пѣ-тѣшѣ пре сърачіі дѣвѣдеторі атаѣца ані съі пѣкъжеці: съдоріме, остепелеле лор, ачееа че аѣ къштігат еі лѣкрѣнд, съ іаі хрѣпа дѣн гѣра пѣрѣчѣлор лор; — аѣ пѣці адѣчі амінте, къ пентрѣ о агонісеаль аша крѣтѣ, къ каре те аі дѣвогѣціт, тѣвѣе одаѣ съ те черте сінгѣрѣ пропіа. Дѣмнеа-та, кареле аі съпѣ цѣцѣ ромѣнеаскъ, ка-реле аі дѣнтраѣ дѣ кредитѣл паціей, шѣ ка-реле те хрѣлешті дѣн съдоареа ромѣнѣлѣи, къ че фел de къцет аі пѣтѣт съ лѣкрѣ, кон-тра паціей шѣ асвпра фрацілор Дѣмітале? De че зрѣ ещѣ вреднѣк, еѣ лас ачееаста дѣ жѣдеката пѣвѣлѣлѣи, атаѣта пѣмаі съ штіі, къ de астѣзі дѣпаінте пентрѣ тотдеаѣна, ещѣ депѣртат дѣла адѣнпѣреа поастрѣ, дѣн орѣ че фел de лоб, ка зѣл че пѣ ешті маі тѣлѣт вреднѣк, de а ста дѣ конѣрсаціе къ поі.

Ачѣі дѣвѣдеторі, каріі дѣн апѣл 1840 аѣ даѣ о съѣѣ тѣре de вані лѣи М. пентрѣ декретѣрѣ шѣ пѣ леаѣ къпѣтат съшѣ чеарѣ дѣла дѣнсъл пѣрепананціі декретѣрѣме, іарѣ не пѣрепананціі ваніі дѣндѣрѣпт, къ ачееаста ар фѣ контра мандатѣлѣи дѣнпѣрѣтескъ, ка съ рѣмѣнѣ еі статоріаціі дѣн стаціі шѣ пѣ-репананціі дѣн тѣлѣндѣсе съ пѣ аѣвѣ слѣжѣѣ, каре нічі дѣкѣм пѣ поате фѣ. Пентрѣ ачееа de арѣ М. квѣтѣ къ і аѣ пѣредаѣ ваніі, атаѣчі еі съ каѣте пѣре ачела къ коніа квѣтѣ; іарѣ de пѣ арѣ М. квѣтѣ, атаѣчі съ л сілеаскъ пѣре дѣнсъл пѣре калеа жѣдекъціі, ка съ ле дѣнтоаркъ ваніі. Іарѣ de конѣн пѣре тоці дѣвѣдеторіі, каріі аѣд къ се жѣлѣескъ асѣ-

пра D. адміністратор дѣла Вершеѣ, къѣкъ къ ешѣреа лѣи акѣм дѣн візітаціе, пѣре дѣ-вѣдеторі шѣ пѣре конѣнтіѣціі, іаѣ дѣнпѣреціат къ о съѣѣ de вані а пѣлѣті къ дѣндаторіѣе съѣ пѣѣме de дѣнпѣна візітаціей, аѣфарѣ de амте сінгѣндѣрѣ, дакъ зѣндеѣа саѣ дѣн тѣлѣмлат-вѣре-пріаціѣ, съѣѣтѣескъ еѣ съ се ласѣ шѣ съ пѣ л пѣѣраскъ ла Маіестате, фѣіндѣкъ шѣ сѣѣрѣві дѣн Вершеѣ, дѣла магістрат лѣаѣ депѣртат къ акціе; іарѣ маі пѣре зрѣѣ дѣн воіа лор съѣ, тѣѣкаркъ дѣнпѣсъл маі тѣлѣт дѣн візіта-ціе пѣрѣ віне. Ноі дорінда поастрѣ о ам доѣлѣндіт шѣ сѣлпѣтем фѣоарте тѣлѣцѣміторі Мѣрріі Сале дѣнпѣрѣтѣлѣи шѣ тѣѣѣрор па-тріоцілор, фѣіе de че неам, каріі стѣлѣнд къ поі окротескъ дѣнпѣтѣрѣме роастре. Ноі дѣн фѣапте ведем, къ пѣрѣ пѣмаі дѣн тѣре сѣѣрѣві, чѣ шѣ дѣн тѣре ромѣнѣ се аѣлѣ оамені, каріі стаѣ дѣнпѣротівѣ пѣѣѣ, — шѣ іарѣш пѣрѣмаі дѣн тѣре ромѣнѣ, чѣ шѣ дѣн тѣре сѣѣрѣві ведем къ се аѣлѣ оамені, каріі лѣкрѣ пентрѣ ві-пеле пострѣ, пѣрекъѣм дѣн вѣчѣнѣѣтатеа поа-стрѣ авѣм, пѣре D. Съплеанскіі пропѣріетаріѣ ла Валеа-Боблѣи, кареле дѣн челе маі фѣ-рѣоасе дѣн тѣлѣмплѣрѣі а дѣнректорѣтѣлѣи ачѣ-стѣіа, пѣрѣмаі пѣрѣп а лѣи дѣнпѣрѣжіре шѣкоала о аѣ дѣнпѣт тотдеаѣна дѣн старе вѣлѣѣ. — Съ деа Дѣмнезеѣ, дѣн сѣѣрѣві че сѣлпѣт патриоці къ поі, пѣрѣмаі о парте съ фѣіе ка ачѣсте, а-тѣпчі ам пѣѣтеа къ адеѣѣрат съ не лѣѣдѣѣт, къ сѣлпѣт фѣраціі шѣ конпѣреліаціошіі пострѣ. Дѣн тѣре ромѣнѣ авѣм дѣн вѣчѣнѣѣтатеа поа-стрѣ зѣн пѣреот ла Гладна авѣѣме Ніколае Павловіч ѣѣрѣват къ рѣлѣнѣѣ, дѣн акѣѣрѣвіа пѣѣртаре de грѣжѣ пѣрѣмаі, атаѣрѣлѣ тоатѣ ѣѣ-пѣ стареа шѣколіі. — Ла Жѣдовар дѣнпѣкъ авѣ-вѣм зѣн пѣреот рѣлѣнѣторіѣ авѣѣме Грѣгорѣ Попа; ашѣжѣдеѣреа дѣн дѣнстріктѣл Тѣмішоріі къпѣоскъ пѣре зѣлѣ ла Іанова авѣѣме Міхаіа Пѣтѣровіч.

Ска̀зънъ дїре́кторатълѣи ачестѣа се а-
флъ дн Лѣгож, шї віне ар фї ка шї дїстрі-
ктъл, съ'шї іа пѣтеле де дїстріктъл Лѣго-
жълѣи шї пѣ маї тѣлт ал Карансевешълѣи;
іаръ леціле дн прївінда цїнерїї организациї
школештї, атърпъ дела маї мареле ін-
спектор прїп дналтѣл конзілізїм зїгъреск
къ днвоїреа Маїестѣдїї.

Din dїстріктъл Карансевешълѣи, дн 14.
Іюліе 1844.

G. Chirna.

ВОКАБЪЛАР ДЕ ВОРБЕЛЕ ЧЕ СЕ ПАР НЪОЪ ДН ПРОФЕЦІЛЕ ЛЪИ DANTE.

(Брпаре.)

P,

Pontefice, понтефїче. Дела facere шї
ponte. Преотъл чел маї маре, капъл релї-
ції. Се зїче деспре патриарх, папа шї кї-
риархъл зпелї църї. Мареле понтефїче ла
Roma дн тїмпїї репъвлїчеї шї ал імперї-
лѣи авеа дрептъл де а фаче пзптеа.

Porticu, портїкѣ. Termin de архїтекту-
ръ; галерїе дескїсѣ, а кърїа волтъ саѣ та-
ван сѣнт сѣвт-цїнзте де колоане саѣ арка-
де; тїнда дїнаїптеа порцеї саѣ зшеї зпелї
edificiїѣ маре.

Primu, прїмѣ. Дела πρῖν. Ачеастъ вор-
бъ се афлъ дн лїмба поастръ дн фраселе
зрѣтоаре: Прїмъ-варъ, вър прїмар, (вър
зптъїѣ) кале прїмаръ (кале че фак соцїї
маї зптъїѣ дзпъ кзлзпїе). Прїмѣ, ва съ
зїкъ, дзпъ цергъл комзп, зптъїѣ, зпсъ зп-
тъїѣ віне дела ante de зnde аїпте шї дн
аїпте. Чел д'зптъїѣ шї чел дзпъ зрѣтъ,
сѣнт пїще ворбе фоарте матерїале: аче-
теа ар кореспзнде къ ворбеле гречецїї:

ὁ ἐμπροσθενὸς шї ὁ ὀπισθενὸς, къ фраселе фран-
цозецїї celui qui est en avant, celui qui est
en arriere. Към ар аръта лїмба гречеа-
скъ атрїбзтеле лѣи Dimpnezeї, кънд 'ї ар
зїче ὁ ἐμπροσθενὸς καὶ ὁ ὀπισθενὸς адекъ чел д'зп-
тъїѣ шї чел дзпъ зрѣтъ, іар пѣ ὁ πρῶτος
καὶ τελευταῖος, прїмъл шї злтїмъл.

Prinvenire, прїнвенїре. А венї прїп,
а ажзпце прїп гречецїї ла зп сѣжршїт
че шї пропзпне чїнева дзпъ тѣлте остенелї
а прїнвенїт ла дорїнда са; дн треаптъ дн
треаптъ а прїнвенїт ла кзтаре ранг.

Profetu, профет. Дела προφήτης. Аче-
ла че презїче саѣ преведе вїиторъл; про-
орок.

Profitu, профѣт. Мірос ароматїк,
плъкзт, міреастъ.

Profundu, профзнд. Чел къ фзндъл
депъртат, адък.

Proscriere, проскрїере. А скрїе, а
днсемпа маї дн аїпте къ зп гънд оаре-
каре. А скрїе прїптрън афїш пѣтеле саѣ
віна челї осъндїт. А осъндї ла тоарте
фъръ фортъ жздекъторескъ. Сїла про-
скрїе патръ мїи четъденї romanї. Трїзм-
вїрїї проскрїесеръ пе тодї връжманшї лор.
§ А осъндї пе чїнева, а ешї дн царъ, а'л
скоате дн соцїетате: Омъл ачеста ера
фоарте вѣтъшътор шї 'л аѣ проскрїе дн
соцїетате. § А скоате зп лъкръ дн пѣ-
търъл алтора: ворбеле стръїне требзе а
се проскрїе дн лїмба поастръ.

Proscrisu, партїчїнїѣ. Се зїче маї къ
deosevire пептръ ачеїа че сѣнт осъндїдї
а пѣ се маї днтърна дн patria лор.

Prostituare, простїтзаре. А пъръсї
дн воїеа шї дн прада орї кърїї ва венї,
а пъръсї дн ватжокора оаменїлор. Се
зїче деспре о персоапъ каре прїп пѣтере

саѣ prin амѣpire дндатореазъ саѣ дндѣ-
плекъ о фетее саѣ о фатъ а се пѣрѣсі
дн descорѣнаре. Бѣрватъл ачеста ші а
проститѣат сінгѣр фетееа; о мѣтѣ че днші
проститѣъ фііеа. — Къ пропѣтеле переоп-
нал се днтреѣвѣндеазъ тѣкъ дн ачелаші
днделес: Фетееа ачеста с'а проститѣат
din чеа маі фраѣедъ а са вѣреть. Фиг.
Ѣн от се проститѣъ днаинтеа фавоареі;
зн азтор днші проститѣъ пана ші тален-
тѣл, днсемнеазъ къ зн от се печінстече
prin фанте рѣиіноасе дмпіінінд воінделе
челор пѣтернічі; къ зн азтор днші вінде
кѣдетъл скріінд неадевѣрѣл, саѣ днтінзнд
неморалітатеа. Ачеастъ ворѣъ віне дела
pro ші старе саѣ ші дела prostu.

R.

Radiare, radiare. Дела radius, radă,
разъ. А да разъ, а лѣміна, а стрѣлѣчі.

Realtiare, реалдаре. Дела altu, inaltu,
днѣлдаре, есалдаре, реалдаре. Днсемнеазъ
а се скѣла de жос de внде ера кѣзѣт саѣ
днцензкіат, а се пѣне дн стареа каре ера
маі пайнте, адекъ фіінд зн лѣкрѣ алдат саѣ
дн пічіоаре, ші кѣзѣнд, дака іар се ардікѣ,
се зіче къ се реалѣъ.

Regalu, regal. Дела rex, rege, regalu,
лѣкрѣ че се кѣвіне реѣелѣі, днтѣрѣтеск
саѣ дѣпъ цѣргѣл de овѣце кѣріеск; днсѣ
ворѣа краіѣ пѣ шіім кѣт с'а днтродѣс дн
лімба краілор de кѣртеа веке ші челор а-
семенеа лор, кѣнд дн тоатъ сѣѣпта скрі-
птѣрѣ пѣ се аѣлѣ. Нікѣріі пѣ се поменѣче
къ Саѣл, David, Solomon кні алдіі аѣ фост
краі, чі маі віне с'а преферіт, de ші пѣ аѣ
фост, а лі се зіче днтѣрадї ші тоді бѣ-
тѣрѣніі поѣрї аѣ фѣдіт de ачеастъ ворѣъ
краіѣ атѣт de стрѣінѣ ші атѣт de зрічіоасѣ.

Regie, саѣ regiune, реѣіе саѣ реѣіѣне.
Копрінс таре, царѣ кѣрмѣітѣ. Тоате ре-
ѣііле пѣтѣднтѣлѣі; реѣііле тѣрїеі але че-
рѣлѣі.

Reputa, репѣте. Nume mare, репѣта-
ѣіе, opinia че аре пѣзлїкѣл деспре о пер-
соанѣ. Кѣнд і се дѣче кѣвіа пѣтеле, вестеа
de vine саѣ de рѣѣ.

Reintregitu, реднтреѣіт. Рестаторні-
чіт дн дрепѣтѣріле сале. Ачеастъ ворѣъ
ромѣніі аѣ маі тѣлѣт дрепѣт декѣт франѣзіі
сѣ о аїѣъ пентрѣ къ аѣ ші рѣдѣчіна: дн-
трег.

Reinturnare, реднтѣрнаре. А вені дн
апоі дн локѣл de внде а порніт чїнеѣа; а
се днтоарче. Днсѣ ворѣа днтоарчере е
вѣлѣ кѣнд се днтоарче чїнеѣа дн лок: пре-
кѣт, ера къ спателе ші с'а днторс къ фаѣа.
Мерѣеа не дрѣт ші с'а днторс сѣ кате
дн апоі. Ера дн стрѣінѣтате ші с'а репѣ-
тѣрнат дн патріе.

Reproducere, репродѣчере. Дела du-
cere, producere, reproducere. А проѣѣче
din пѣоѣ. Мѣлѣі копачї тѣіаѣі din рѣдѣчінѣ
се репродѣк, Арѣорїі проѣѣк фрѣктеле ші
семінделе репродѣк фелѣл.

Revelatie, реѣелаѣіе. Дела velu саѣ
вѣл, днѣліре, реѣеліре саѣ днѣеларе, ре-
ѣеларе, реѣелаѣіе, дескоперіре, апокаліпсѣ.

Revestitu, реѣестіт саѣ реѣестат. Де-
ла veste саѣ vesta, vestemintu, вешмѣнт.
Днтподовіт, днтѣрѣкат, декорат.

Revocare, реѣокаре. Дела vox, voce,
de внде ворѣа вочіре. А кіема дн апоі, а
скоате din слѣжѣъ; а десѣіінда зн лѣкрѣ,
а тѣгѣдї. Реѣеле а реѣокат не амѣасадор,
с'а реѣокат о порѣкѣъ. Ѣн testament ре-
ѣокат.

(Ва зрма.)

ЪМБРА ЛЪИ МІРЧЕА,

с а ѝ

О СЕАРЪ ЛА КОЗИА.

А ле търнрлор змвре песте знде стаѣ кълкате,
Кътръ дермъла дін противъ се дитинд, се презлѣцеск,
Ш'а ле валърилор тжндре ценерації спзметате,
Zidъла векиѣ ал монастиреѣ дн каденцъ дн исвеск.

Дитр'о педеръ дін ринъ, поаптеа есъ, тѣ 'н-
пресоаръ;

Де пе тѣке, де пе стжнкъ, кпзрѣ негре се коворъ;
Мъшкѣл zidълаѣ се мѣшкъ. . . пнптре еаръ се
стрекоаръ

О сѣларе . . . кареа трече ка прпн вине зѣ фюр.

Есте чеасъла пълъчиреѣ! Ън тормжнт се дивълече;
О фантомъ днарматъ дін ел есе. . . о зѣреск. . .
Есе, вине днтре дермърѣ; стѣ: дн преажна еѣ
привече;

Рѣл длапоѣ се траде; тжнцѣ ѡврѡл днѣ клѣтеск.

Аскълацаѣ! Мпрчеа фантомъ фаче семн . . . дѣ о
норънкъ!

Одирѣ, таверѣ фъръ пжмър днпрецѣзрѣ днвиез.
Гласъла еѣ се 'нтинде, креце, репетат дін стжнкъ.
'н стжнкъ.

Трансилванѣ 'а азде, Ънгърѣ се днармез.

Олтъле карѣ аѣ фост мартър нѣгежлор трекъте,
Шѣ аѣ таверлор възгърѣ пе а та марѣнѣ аѣ прѣвѣт;
Вѣртъдѣ марѣ, фанте кжмплаѣте, днѣ сжнт дѣе кж-
поскъте,

Чѣне оар' поате се фѣе отъла каре тѣ а 'нпрозѣт'?

Есте ел кжм дн зратъ савѣа шѣ арматъра,
Кавалер де аѣ кредѣнѣѣ, саѣ ал Тѣврълаѣ стъпън;
Траѣан, фала, чѣнстеа Ромѣѣ че се лжнтъ кж Натъра?
Ърѣаш е ал Дачѣѣ, саѣ е Мпрчеа чел кътрън?

Мпрчеа, днѣ рѣспзнде деалъла! Мпрчеа, Олтъла
репетеазъ!

Ачест сзлет, ачест пжте, валърѣле дн прѣмеск,
Ънъл алтѣѣ дн спъне, Дънъреа съ 'нцѣнѣеазъ,
Ш'а ле еѣ талазърѣ репезѣ кътре маре дн цорнеск.

Сърътаре змвръ веке! прѣѣмече 'нкптъчѣзне
Дела фѣѣ аѣ ромънѣмѣѣ кареа тѣ о аѣ чѣнстѣт,

Noѣ venim, мпрареа поастръ латормънтъдѣа депъне.
Веакърѣле че 'нгѣт пеатърѣ ал тѣѣ пжте л'аѣ хрѣнѣт.

Ржвна'дѣ фѣ неовосѣтъ, днделънъгъ-а та сѣлпцъ.
Пъпъ л'аджнчѣ вътрънече, перомън днвърѣвѣташѣ;
Днсъ ваѣ! п'а ертат соарта съ 'нкжнънѣ а та дорпнцъ,
Ш' ал тѣѣ пжте тоцденѣре лѣбертъдѣѣ съ дн лашѣ.

Дар кж славелѣ'дѣ мѣжлоаче фантеле'дѣ сжнт де
мпраре;

Прѣчина, еар пж мѣжлокъла, лъдъ'дѣа къцѣгат:
Днтрепндеа'дѣ фѣ дреаптъ, а фост повѣлъ
шѣ маре,

Де ачееа ал тѣѣ пжте ва фѣ сжнт шѣ пецътат.

Дн ачел лъканъ де пеатъръ, држм че дъче ла веѣе,
Ъндѣ адеце гжндецѣ поате ла породъла чѣ аѣ ѣвѣт;
Кътъ аѣ сѣмѣт пълъчере, кжнд а лѣѣ Мпхаѣ соѣе
А венѣт съ'дѣ повестеасъ фанте, чѣл аѣ стрълъчѣт

Noѣ четѣм лъптеле воастре, кжм прѣвѣт ачѣа армъръ,
Че зѣ зрѣаш одатъ дн ресвоае а пжртат;

Грѣзтатеа еѣ пѣ апасъ, трече слава-не тѣсъръ;
Не 'ndoim дак' аша оатенѣ днтрѣ адевр аѣ стат.

Аѣ трекът времѣлѣ ачелез; времѣ де фанте стрълъчѣте
Днсъ трѣсте шѣ апарѣ! леѣѣ, пжравърѣ се 'ндълческ,
Прпн шѣнѣ; местешъгърѣ, пеатърѣле днфърънѣте,
Дн гвѣдѣре шѣ дн паче држмъла славеѣ дн гъсеск.

Къчѣ ресвоѣла е вѣчѣѣ гроазнѣк каре тоарте дн ѣвѣе
Шѣ аѣ лѣѣ сѣнѣерадѣ дафѣнѣ пеатърѣле днплетеск;
Е а черълаѣ зрѣе, естѣ фок че мѣстъеце
Кржнъсрѣле днфлорѣте, пѣдърѣ каре дн хрѣнеск.

Дар . . . а попѣѣ трѣстъ мантъ песте деалърѣ се
лъдеце,

Ла аѣнѣ с'адънъ норѣѣ, се днтннд ка зѣ веншжнт
Песте знде шѣ 'н тѣрѣ днтънеркъл донпече;
Тот е гроазъ шѣ тѣчере . . . змвра днтрѣ дн
тормжнт.

Фѣреа е дн аѣцентаре, търнсрѣле днпълате
Кѣа фантоте де марѣ веакърѣ пе ероѣ лор жълеск;
Ш' а ле валърилор тжндре ценерації спзметате,
Zidъла векиѣ ал монастиреѣ дн каденцъ дн исвеск.

Г. Александрескъ.